

نومرو : ۹۹

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده

داثره اجتهدده

“ Idjtihad ” Constantinople

دوردنجی سنه

اجتهاد

حریت فکریه یه خادم

نجشنبه کونلری حیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الہامی صفا

۲۷ مارت ۱۳۳۰

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵۱ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ باره یه

حسنه متوجه اولان غايه سی کبی بوانسانلرده چیرکینلکدن کوزه لک غایه سنه طوغرو کیدیورلر !

بوکونکی استانبول اها لیسنگ اسکی استانبول اها- لیسندن آریلاسنگ سبی سیاسی استیلارلردر . کندیسنه کوره برسجیه صاحبی اولان استانبول ، بر اجنبی عرق طرفندن استیلا ایدیلرک یکی مهاجر لرله طولا رکن مجبوری بر قاریشقلغه دوچار اولور ! استانبولک کوزل اولادلی یاننده ، اجنبیلرک بر طاقم چیرکینلری بولونیوردی .

رومالیلرک ، ماکدونیلیلرک ، اسلاولرک ، تورکلرک ، عربلرک و سائر مختلف ملت لک استیلار لیه بولده یه بر چوق انسانلر یله شیور ؛ طبیعی ، غیر طبیعی بر اعتیادله استانبولی اولیورلردی : ایشته ، کوزلرله ، چیرکینر ، بوانسانلرک حیات خصوصیه لرینه کوره تعین ایدر .

بوانسانلردن استانبول محیط طبیعی سیله ائتلاف ایده ییلنر ، استراحت ایله ، آز سبی ایله یاشایا بیلنر ، استانبولی و کوزل اولیورلر : بونلرک اک معین سرجیه لری مأمور اولقدر . بعضیلری واردرک ، بوصحنه حیاته ، بواسراحت معیشته قدر یوکسه له منزل . چونکه ، بومأموریتلر ، دیکر لری طرفندن استیلا ایدیشدر . بونلر ، استانبولده ، اصیل بر استانبولی کبی یاشامق حقنه مالک اولالماقدن محیط طبیعی ایله مجادله ده بولونورلر . بمجادله ، نه قدر امتداد ایدرسه ، اوانسانده اوقدر تفسخ ایدر : زیرا ، محیط اونی بسله من ؛ آج بی علاج کیمسه لرک عضوی ضعفیتلری کبی بوانسانده ، بوانسانلرده بوزولمغه ، حسلرندن ، فکرلرندن ، خیاللرندن برشی غائب ایتمکه باشلارلر .

اجتماعیات بویله انسانلر ایچون دییورک : « محیط طبیعی ایله متجانس بر وضعیت آلامایان انسانلرک تفسخ لری محققدر . مادام که ، اوانسان مخرب محیطدن آریلامیور . دیمک که جوهرندن غائب ایدیور ؛ استعدادینی کورله تیور . اکر اوانسان ، او محیطدن دیشاری یه چیقمازسه ، اوراده غیر معین بر وضعیت

آلیر . عادتاً او محیطک آرتیق لرندن معدوددر . » بوکونکی استانبولده بوانسانلر آز دکلددر . بر چوق انسانلر کوروریز که ، عرب ، عثمانی مهاجرلرندن دوکوله رک برر موقعه تصادف ایده مه مشلر ، بودرک ، استی یه ایتشلردر . بونلردن بعضی قسملر واردرک ، بر آز سقو طدن صوکره موقت بر موازنه تأسیس ایتشلر ؛ بعضیلری ده داها آشانی ، داها عادی منطقه لرده بر صحنه بقا بولا بیلمشلردر . بوانسانلر ، اصل استانبوللیلر کبی بر استانبول سرجیه سی عرض ایدرلر ؛ بونلرک او یله حسلری واردرک ، استانبولک اساس حسیاتندن آریلماز ؛ او حسیاتک ، او تفکراتک او خیالک ، نهایت او حسنک بر قسمی ، - ولوکه متفسخ اولسون- بر مابعدی اولور . بونلردن بعض انسانلرده بولونورک بو شکل تفسخک تربیه سی و تصادفک احساسی دولایسیله ابتدائی حسیاتنی تمیه ایدرک اصل بر استانبولی اولور و بعضیلری ایسه ، بو تفسخدن تخلیص کریبان ایده مه یه رک یریشان اولورلر . ایشته ، عمومی نظر اوکنده استانبول انساننک ته تیکه تلیری !

هابل آرم

هَفَّتِه نَامَه

بر قاچ کون اول بر آلمان قابل سوق واداره بالونی ، بر زه پلین « فربدر بخشه افه ن » ده ۳۰۶۰۰ مه ترویه قادار یوکسه له بیلدی . بو بوتون دنیا وبالخاصه فرانسزلر ایچین اولدقجه مهم بر حادثه اولدی . چونکه بوندن ایکی سنه اول بر فرانسز بالونی [ته قله روز قونت] ۳۰۰۵۰ مه ترو ارتقاعه جیقمش و او وقتدن بری بو ارتقاعی تجاوز ایدن اولامشدی . شیمدی بر زه پلینک بویله اون بش مه ترو فضله یوکسه له بیلمش اولماسی فرانسزلرک جانی صیقدی . فی الحقیقه ایکی سفینه هوایه نك آراسنده ۱۵ مه ترولق بر مسافه فرقنک بولونعاسی پک ده شایان اهمیت دکلددر . لاقل ۱۵۰ مه ترو اولالیدر . فقط فرانسزلرک جانی صیقان بو دکل ، [ته قله روز قونت] ۱۹۱۲ سنه سنده ۳۰۰۵۰ مه ترودن

فرائق موعود در. بویه بویوک مملکتلرده اولدینی قادار به لچقا گبی کوچوک مملکتلرده یاریشیر ترتیب اولونمقده اولنلرده بویوک روحلی قارتالری بویوک سیاحتلره حاضر لاقمقده در.

قاهره کیدن طیار جیلر حرك سقوط فجیعلمری بوسیاحتی، بومسابقه نی اونوتد بر ممالیدر. اوروپالیر بویوکونکی هوا اویونلرینه گیریشینجه به قادار نه قادار انسان فدا ایشیلر و حالاده ایدیورلر. برزوالی، یوزلرجه متروندن سقوط ایدره یارچالانیرکن دیکر بری، عینی یول ایچون بویوکسملک شجاعتمده بولونیور. ایستانبول - قاهره سیاحتنه باشقه بر طیاره جیمزک باشلا به جاغنی ایشتمک. بوخبرک دوغرو اولماسنی جان و کولگدن ایستهرز.

بر قاج کون اول، اجتهاد اداره سنه بر مکتوبله بر ایکی صحیفه لک و مطبوع بر مقاله طاسلاغی گونده ریلدی. مکتوبده مقاله ناک - بزه تعلقی اولدینی ایچین - اوقوناسی رجا اولونیوردی. بونده نظر دقتمنی بر نقطه جلب ایتدی. مکتوبک امضاسیله مقاله ناک امضاسی بیردی. اکر مکتوبی مقاله مذکور صاحبی آفندی بزه گونده رمک لطفنده بولوندی ایسه . . . چوق شکر . . . بزه الحق بر خدمت ایتدی، بزه حمزه ده کی یازیلری گوسته ردی، یالگاز محمد آفندی نیک سایه سنده در که بن بونی اوقودم. چونکه چونکه ایشته بند مذکورک انتشارندن ایکی هفته لق بر مدت کچدیکی حالده بن اونی هنوز کورمه مشدم.

بو ذات، «اجتهاد» ک تستر مسئله سنده کی اجتهادینه قارشى فوق الحد غضوب بر وضعیت آلاراق اغریته کلنی یازمق کستاخلقنده بولونمشدر. بو آفندی بی بویه تهوره سوق ایدن، اوچوز الی میلیونلق بر عالم محمدینک دارالخلافه سنده «اجتهاد» ک - خوجه آفندی نیک ایشینه کلن - اجتهادینی مدافعه ایدره کمال سربستی ایله یاشایا بیلیم سیدر. امیزکه بو آفندی «اجتهاد» ک اجتهاد فیاض و منورینی کمال سربستی ایله مدافعه ایدره بیلیم سنه حد تلندیکی قادار، بحث ایتدیکی اوچ یوز الی میلیونلق عالم محمدینک استقلال لندن آلمش، سفیل، فقیر و جاهل بر حالده قالاسنه حد تلنه مشدر. حد قلمک، عصیله شمک نروده . . . او، بوسفالتک، بوققرک، بویوکورلکک سببی بر از دوشومش اولسه یدی، یومروغنی کندی قافاسنه ساووروردی.

فصله قشایه[*] دن بولونان رأسنک قسم علیاسنه قادار غریقیم ضلال اولان بو آفندی نیک دماغی ایچون بر آز اجتهاددن نور یایمق ایتمک ایستهرده. ساری یاراقلی کتابلردن باشقه کتاب یوزی گورمه یین و کوفلی بینلرک ممثلی اولان بوقافای نار اجتهاد طبیی اولابر آز یاقا قجدر. فقط خوجه آفندی به توصیه ایدهرز، عصرلرک هیچ ده کیشمه مش بر متاع متفسخی اولان رأسنی

[*] قابق، خیار و امثال . .

فنا بر حالده ایندیکی حالده المان سفینه هواشیه سنک ۳۰۶۵ مه ترونی هیچ صارسیلماق سنزین، زده له تمکسنزین کچمش اولماسیدر.

بر فرانسیز غرته سی بو حادثه دن بحث ایدره کن کمال تأثرله دییوکه: «اونلرله بزم آراضه کی فرق پک مؤلدر. بر حرب، زه بلینلرک محو و تحویب خصوصنده کی وظیفه لرینی تمامیه ایفا ایتدکلرینی بزه کوسته ره جکدر. یا بز. بز بونا قارشى نه یاپاجفز؟»

زه بلینلر، سس سزجه، موتورلری هیچ بر پا طیردی یمه دن، بر شهرک اوزرنده دولاشه بیلیمکده در: ۱. - زه بلینلر [۳۰،۰۰۰] مه ترو ارتفاعه چقیورلر. ۲. - زه بلینلر، هیچ سس چقارمادن اوچاییورلر. بو ایکی حادثه پک اوزون بر افادیه مالکدر. بز، بولره ناصیل جواب ویره جکز؟ «فی الحقیقه المان موقعیتی پک بویوکدر. فقط دیکر طرفدن فرانسیز لک طیاره به نه عظیم همت و فدا کارقلری سبقت ایتکده در! کچن ۱۹۱۳ سنه سنده پک مهم هوائی سیاحتلر یایلمشیدی. اوندن سوگوره ۱۹۱۴ سنه سنکده بو خصوصده نک زیاده شایان قید اولاجاغنی شیمدین کسیر بیلیرز. نیشان ایله برابر بویوک قوشلرک قفسی آجیلدی.

باقیگز، بوسنه ایله کچن سنه همان ناصل آریلیور: کچن سنه نک هوائی سیاحتلری هپ کونشک طلوعیه باشلار، غرویه خنامه ایره ردی. بوسنه کیجه لینده طیران ایتمک قابلد.

بوسنه ناک موسم هواشیی [موناکو] ده کشاد ایدیور. [موناکو] ده بر هیئت، طیاره جیلری بسیط بر سیاحته دعوت ایدیور: «ایشته سزه اوروپا ک یدی مهم شهری و پایتختی؛ باریس، لوندرا، بروکسل، غوتا، مادرید، میلان و ویانه. بوشهرلردن هر هانکی برندن حرکتله، مسافه لک تمامیه مساوی اولاسی ایچون تعیین ایدیلن خطرلردن برنی تعقیب ایدره ک ممکن اولان اک بویوک بر سرعتله موناکو به کلیگز. بوسیاحت انساننده بعضیلرک مارسیلیا به دیکرلرینک صوفیه به ایغملری و بویکی شهر ایله موناکو آراسنده دکن اوزره ندن طیران ایتمه لری مجبورینی وارددر. بوسیاحتی کیم چابوق کمال ایدره سه اوزالب اولاجا قدر.» بو سیاحت بر چوق طیاره جیلرک حاضر لاقمقده اولدیفنی سوبلکه لزوم واری؟ ویلیرمیسکز. بومسابقه لر ایچون نه بویوک فدا کارقلر اختیار اولونیور. بویوک مملکتلرک هپسنده طیاره جمعیتلری وار. اساساً اکثریا بومسابقه لری ترتیب ایدره نلر بو جمعیتلر، قلوبلر اولیور. انگلیز و فرانسیزلردن متشکل بر قلوب [لوندرا - باریس - لوندرا] مسابقه هواشیه سی ایچون ۲۵۰،۰۰۰ فرائق مکافات ویریور. بوتون انکلتیه بی بر [هیدروآته رویلان] ایله دولاشانه ۱۲۵۰،۰۰۰ فرائق وار. آلمانیده ده [لا ییغ - بهرلین - لا ییغ] هوا یاریشی ایچون ۱۲۵۰،۰۰۰

هر وقت سويلهديكمزي بنه سويلهلم : آرتق يشار ،
سوژار ، اعتقادلرده كيشملى ، يرينه هپ يگار ، بىكرمنى
عصر معمولاى ، بىكرمنى عصر اعتقادى كهليدر . زمانده
هر شىي يگى برشكده گوريوز . هر شى متصلده گيشور ،
تبديل شكل ايديور . انسانلرده هر آن مطلقا بر خطوه
تكامل وار ، هله انسانلرڭ قافا طايى نه بويوك بر غوه نىكل
عرض ايديور ! . . . بونلردن عبرت بين اولمق لازمدر .
اوموزلر حركت آراسنده طاشيديقمز باغلرڭ اولمى عه لرله اى
اولمايان مناسبتلرنى كسملى ، مستقل تفكر ايتهمسى امكانى اونلره
غشش ايتهلدير .

بومکمل تشبثی ناصیل تقدیر ایتمه یلم ، که نه قادر عاطل ،
ایشیز زوالیلر فعالیتیه ، کندیلرندن استفاده ایدیله بیله جک
برحاله سوق ایدیلورلر . آرتق طاہور اماملرینک دارالمعلمین
ابتدائی قسمندن مأذون اولانلر درجه سسنده حائز معلومات
اولملری شرطدر . یعنی خوجه آفندیله آ کلاتیلق ایستنیورکه
برازده دنیا ایله علاقه دار اولملری . دینداشلرینی برازده دنیا
ایچون حاضرلامالری لازمدر . بوتشیت ، موقع فعله ایصال ایدیلدیکی
گبی . پک فیاض اثرلر براققدر . شیمدی ، پک کثیر اولان
اوقوبوب یازمادن محروم زوالی اماملره آرتق تصادف ایتمه بکجن .
صوگرا نام برجهل ایچنده کلن افراد ، مملکتته عودت ایتمدیکی
زمان کوینده ، چیفتلککنده ، تاراسنده کندیسنه لازم اولان
معلومات ابتدائی بی حائز بولونه جق .

بوسیط تحصیل ایله نفرلر ، ساده برلسان ایله یازیلش
کتابلری . غزته لری پک اعلا آگلارلر . صوگرا آرتق
محورلریز . غزته جیلر عزمده بویه ابتدائی تحصیل گوره ییلنلری
دوشونمعلی ، اولرک آ کلایه بیله جکی برطرزده یازمالیدر .
مع مافیہ ، محورلرک . بالخاصه یومی غزته جیلرک منفعلری ،
اونلری خلقک آ کلا یا بیله جکی ساده برلسان ایله یازی یازمایه
سوق ایده جکدر ، ظنندهیم . بو آیری مسئله ..
حربیه نظارتک منفصل حرفلری قبول ایتمکدن صوگرا
طاہور اماملرینی افرادہ درس تعلیم ایتمکله موظف ایتمه سی کمال
شکران ایله قیدی لازم خدماتنددر . بوندن دولایی حربیه
نظارتی تبریک ایتمک بورجلی یز .

سرور بریغ

دوشنبه

۱۶

محوری : گوته

۱۶ مارت

آرتق هر شی' علیهمده اتفاق ایدیور . بو کون
مسیره ده مادمازل دو (ب ...) ه راست کلدیم . کندیسنه
آشنالق ایتم ، قونوشدق . بر از جامعتدن اوزاق
دوشدیکمز زمان او کونکی حرکت غریبه و فوق العاده سنه
قارشى نه قادر متحسس و متأثر اولدیغی سویله یوب
سرزنشده بولنمقدن کندیمی منع ایده مدم . « حرارت
ومرارتله » ورتر ! دیدی ، خالده کی تبدله عجبا قلبی
طانیهرقی معنا ویردیکز ؟ سالونه کیرویده سزی کوردیکم

دقیقه دن اعتباراً بیلسه کز سزک حسابکزه نه قدر اضطراب
چکدم ! بویه اوله جغنی بیلوردیم ؛ قاچ کره لر سزه
سویلیکه نیت ایتم . بلکه یوز کره بو نیتله دوداقلرم
قیرداندی . (س ... لر و) (ت ...) لرک سزکله هم
مجلس اولمقدنسه مجلسی ترک ایدوب کیتیمی اولابوله جقلرینی
وقوتکده اونلرله بوزوشمغه جسارت ایده میه جکینی پک
اعلا بیلوردیم ؛ شمدی ایسه بوولوله جهانی طوتدی !
« آمان ، مادمازل ! .. » دیدم ؛ بلا اختیار اغزمدن بویه بر
صیحه چیقدی ؛ در حال کندمی طویلادم و تأثر آمی کتمه
چالیشدم . اولیسی کون آدلک سویلیدیکی سوزلرده شیمدی
قایناز صوکی دامارلرمد قوشیوردی . کوزلری طولهرق
بولطیف مخلوقه : « آه ، بیلسه کز بنده نه قادر اونوزولدم ! »
دیدى وبونکله برحق بیلیدیکی شیلر اولدیغنی ایما ایتمدی .
آرتق بن کندیمه صاحب دکلم ، همان آیاقلرینه قبانه جغم
کلدی « رجا ایدرم ، ایضاح ایدیکز » دیدم . رایکی داملا
یاش یناقلرینه طوغری یووارلانیوردی ، بندن کیزله مک
ایسته میه رک اونلری سیلیدی ؛ صوگرا دیدی که : « خالام ! .
خالامی بیلیرسکز دگلی ؟ . ایشته اوده اوراده ایدی .
ماجرائی تماماً کورمش . آه اوگوزله گوده جکنه کشکی
گورمز اولایدی ! سزکله ای کوروشدیکمز ایچون
دوندنبری ایشته دیکم قالدی . بنی معاتب ایتمشله ، برشی'
دکل .. فقط حقکزده سویله بن سوزلری آیشیدوبده
سزی پک آز مدافعه میه جسارت ایده بیله جک بر موقعده
بولونشم بنی پک متالم ایتمدی . بولا قیردیله هر بری بنم
قلبه برخنجر صاپلیوردی . آه ، زوالی قیز ، بیلمیوردی .
بونلری بندن کتم ایتمک حقمده نه بیوک بر اثر مرحمت
اوله جغنی هیچ فرق ایتمیوردی . بوایشه دائر حقمده
نه سویلندی ، هپسنى آگلاندی ؛ بن کیزلی ایمشم هر کسه
استخفافکارانه معاملهرده بولونورمشم .. اسکی مؤاخذه لر !
شیمدی بو سلسله تأدیب ایله ارتق بورونم قیریلالی !
اولاچاقلر بوظفر ترانه لرینی هر برده عیوقه چیقارمشلر !
رقتی برصدا ایله بوتون بوسوزلری اونک اغزندن